George Panu

George (Gheorghe) Panu (9 martie 1848, Iaşi - 6 noiembrie 1910, Bucureşti) este un scriitor, memorialist, gazetar, critic literar, avocat şi politician. Este fiul Anei (născută Gugora) şi al maiorului Vasile Panu, unul dintre aghiotanţii lui Al. I. Cuza. A urmat şcoala primară (din 1856) şi liceul (din 1860) în oraşul natal, absolvindu-l în 1867. În acelaşi an devine student al Facultăţii de Litere şi Filosofie a Universităţii din Iaşi.

Din 1872 este membru al societăţii Junimea. Trimis, în 1879, de Titu Maiorescu la studii în Franţa, se înscrie la Ecole des Hautes Etudes şi la College „Sainte-Barbe" din Paris. Atras de programul Partidului Liberal, Panu se desprinde de Junimea politică. Tot în această perioadă stabileşte legături cu grupări socialiste din Franţa şi Belgia. Obţinând doctoratul în drept la Bruxelles (1897), este numit procuror pe lângă Tribunalul din Iaşi, apoi avocat al Eforiei Spitalelor Sf. Spiridon. Membru de vază al Partidului Liberal, primeşte funcţia de şef de cabinet al lui C.A. Rosetti. Deputat în 1884, devine un aprig inamic al guvernului lui I.C. Brătianu, pe care îl atacă vehement în ziarul propriu, „Lupta". Întemeiază Partidul Radical.

Violenţa tonului din articolele despre rege, mai ales din cel intitulat *Omul periculos* (1887), îi atrage condamnarea la 2 ani de închisoare. Panu pleacă însă în străinătate. Ales deputat al opoziţiei unite, este graţiat de rege şi îşi continuă activitatea politică. În Parlament se distinge prin ardoarea cu care susţine votul universal, prin înţelegerea arătată deputaţilor socialişti şi prin campaniile de condamnare vehementă a deputaţilor antisemiţi. Se apropie de Partidul Conservator, al cărui membru devine în 1897, din 1901 revenind în Partidul Liberal. Tot acum publică studii despre starea

economică şi socială a ţăranilor români. Ca avocat, Panu a pledat, împreună cu B. Delavrancea, în procesul intentat de I.L. Caragiale lui C. Al. Ionescu-Caion. În ultimii ani ai vieţii, este numit guvernator al Băncii Naţionale, singura funcţie oficială însemnată deţinută de-a lungul unei vieţi politice agitate.

În istoria literaturii române Panu a rămas cunoscut mai ales ca autor al lucrării *Amintiri de la Junimea din Iaşi* (I-II, 1908-1910), amplă operă memorialistică despre societatea ieşeană condusă de Titu Maiorescu. După mai bine de două decenii de la desprinderea de Junimea, Panu şi-a aşternut pe hârtie amintirile, publicându-le timp de aproape 5 ani (1901-1906) în revista „Săptămâna". Încă de la apariţie, au trezit un interes considerabil atât pentru că priveau o societate în jurul căreia s-au dus multe discuţii contradictorii, cât şi pentru că cititorii se aşteptau la dezvăluirile senzaţionale ale unui fost junimist.

Scrisă de un om cu o inteligenţă vie şi pătrunzătoare, lucrarea cuprinde scene pitoreşti, portrete pertinente, caracterizări sugestive. Fără să fie înzestrat în chip deosebit cu talent literar, autorul închipuie un fel de roman plin de culoare, dar neavând totdeauna tangenţe cu realitatea. Când îi are în vedere pe junimiştii marcanţi, memorialistul îi priveşte cu oarecare antipatie, din cauza deosebirilor de orientare politică. Paginile dedicate lui Mihai Eminescu şi lui Ion Creangă dovedesc neînţelegerea însemnătăţii lor în literatura română. Date inexacte sau fapte relatate denaturat îi servesc adesea autorului să vehiculeze atitudini antijunimiste curente în epocă.

Temperament de luptător, Panu a acordat o importanţă deosebită activităţii jurnalistice, conducând, înfiinţând sau fiind redactor la numeroase ziare. După ce în 1883 a colaborat susţinut la „Liberalul", în 1884 scoate ziarul „Lupta", pe care îl conduce efectiv, în calitate de director politic, până în 1892. Tipărite în fiecare număr, articolele sale politice se disting prin stringenţa logicii, bogăţia argumentării şi mai ales prin incisivitatea analizei şi vehemenţa tonului. În 1896 dirijează „Ziua", unde abordează şi chestiuni de literatură şi de sociologie. În acelaşi timp scrie la „Epoca", „Epoca literară", „L'Independance roumaine", „Fântâna Blanduziei".

În 1901 întemeiază revista „Săptămâna", pe care o scrie singur, în întregime, până în preajma morţii. Fără a fi prea rodnice, preocupările de critic şi de teoretician literar îi asigură lui Panu o fizionomie particulară în epocă. Cele dintâi manifestări critice stau sub semnul junimismului, în general, şi al lui Titu Maiorescu, în special. Articolele îndreptate împotriva lui B.P. Hasdeu au drept punct de plecare conceptul maiorescian al adevărului, din această perspectivă Panu discutând, cel dintâi la Junimea, probleme de istorie naţională, cu o atitudine critică şi cutezătoare, nu întotdeauna şi cu argumente bine fundamentate.

În lupta dusă de Junimea pentru instaurarea unui spirit nou în cercetările istorice, lui îi revine meritul evidenţierii importanţei ce trebuie dată interpretării corecte a documentelor. Aceleaşi principii au stat şi la baza ideilor despre literatură şi critică literară. Adversar al clasicismului, pe care îl acuza că împiedică manifestarea originalităţii artistice, el susţine estetica realismului. De junimism se deosebea doar prin excesiva atenţie acordată pozitivismului.

Spirit iscoditor, Panu este deschis mereu atât inovaţiilor artistice, cât şi evoluţiei esteticii europene către o abordare sociologică a artei. Arată un interes deosebit teatrului şi mai puţin poeziei, pentru a cărei receptare nu era suficient de înzestrat şi pe care a judecat-o cu rigiditate. De aceea nu l-a înţeles pe Eminescu, iar poezia contemporană a condamnat-o. A fost printre cei dintâi care, la noi, au discutat probleme de versificaţie modernă şi a vorbit despre dispariţia formelor clasice de versificaţie. S-a ocupat, de asemenea, de muzica şi de pictura modernă, punând în circulaţie opinii ce dovedesc intuiţie, mobilitate spirituală şi înţelegere.

Panu s-a încercat şi în domeniul beletristicii, reuşind să ofere, în *Portrete şi tipuri parlamentare*(1893), o serie de „caractere" descrise cu un fin spirit de observaţie şi tratate cu umor sau, uneori, cu ironie incisivă. În „Săptămâna" a tipărit numeroase schiţe ori scene intitulate *Din viaţa animalelor*,interesante prin minuţia compoziţiei.

Opera

• *Cestiuni politice*, Bucureşti, 1893;
• *Sufragiul universal*, Bucureşti, 1893;
• *Portrete şi tipuri parlamentare*, Bucureşti, 1893;
• *Amintiri de la Junimea din Iaşi*, I-II, Bucureşti, 1908-1910; ediţiile I-II, Bucureşti, 1943; ediţiile I-II, ediţii îngrijite şi prefeţe de Z. Ornea, Bucureşti, 1971;
• *Pagini alese*, ediţie îngrijită şi prefaţă de Alexandru Leon, Bucureşti, 1958.

